

آیین‌نامه دوره دکترا (Ph.D) مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۷ شورای عالی برنامه‌ریزی^۱

مقدمه

به منظور تعیین ضوابط کلی دوره دکترا (Ph.D) در نظام آموزش عالی کشور و با توجه به سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تفویض اختیار به دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی "آیین‌نامه دوره دکترا (Ph.D)" طبق مواد ذیل تدوین می‌شود:

ماده ۱- برای رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: منظور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکترا: منظور، دوره دکترا (Ph.D) است.

مؤسسه: منظور، هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت مجازند دوره دکترا را برگزار کنند.

گروه: منظور کوچکترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.

آیین‌نامه: منظور آیین‌نامه دوره دکترا است.

ماده ۲- دوره دکترا بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند.

۱- دانشجویان دوره دکتری ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۵-۱۳۸۴ و بعد از آن و قبل از سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۹ مشمول این آیین‌نامه خواهند بود.

ماده ۳- ضوابط ورود داوطلبان به دوره دکترا به شرح زیر است:

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکترا حرفه‌ای که حسب مورد به تأیید وزارت یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد؛

ج) احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته مورد نظر؛

د) احراز توانایی در زبان خارجی.

تبصره ۱- نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی داوطلبان در زبان خارجی

براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۲- شورای هدایت استعدادها درخشان وزارت می‌تواند برای پذیرش

داوطلبان مشمول تعریف "استعداد درخشان" در دوره دکترا ضوابط ویژه‌ای را تصویب کند.

تبصره ۳- داوطلب پس از دریافت پذیرش از مؤسسه و نام نویسی در دوره

دکترا، دانشجوی دوره دکترا نامیده می‌شود.

ماده ۴- مسؤولیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیم‌سال تحصیلی بر عهده

"استادراهنما" است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی‌ربط تعیین می‌شود.

تبصره ۱- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسؤولیت

راهنمایی رساله دانشجو را بیش از یک استاد راهنما به‌طور مشترک، عهده‌دار می‌شوند.

تبصره ۲- در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما، یک یا چند تن از اعضای

هیأت علمی یا سایر متخصصان به‌عنوان "استاد مشاور" رساله دانشجو تعیین می‌شوند.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکترا ۳۶ واحد است که ۱۲ تا ۱۸ واحد آن

درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۱- واحدهای درسی به‌منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی دوره، با نظر استاد راهنما و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره ۲- حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه درس‌ها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره‌های درس‌های گذرانده شده محاسبه می‌شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما حداکثر در یک نیم‌سال تحصیلی درس‌هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۳- در شرایط خاص و در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، دانشجو موظف است تعدادی از درس‌های دوره کارشناسی ارشد را به‌عنوان "درس‌های جبرانی" بگذراند. گذراندن این درس‌ها اجباری است اما نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

ماده ۶- دانشجو موظف است تا پایان نیم‌سال اول تحصیلی موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره - چگونگی ارزیابی قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی (ارزیابی جامع) و نحوه تصویب موضوع رساله دانشجو مطابق دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد. مؤسسه موظف است ترتیبی اتخاذ کند که موضوع رساله دانشجو حداکثر تا پایان نیم‌سال سوم تحصیلی دانشجو به تصویب نهایی برسد.

ماده ۷- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (اعم از انتشار مقاله در مجلات و همایش‌های معتبر علمی، ثبت اختراع، تولید دانش فنی، آثار بدیع هنری و امثال آن)، موظف است

در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره - ترکیب و وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

ماده ۸- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف) قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، خوب)؛ ب) غیرقابل قبول.

تبصره - چنانچه رساله دانشجوی "غیرقابل قبول" ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجوی مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط این که از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یکبار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۹- دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه "قبول" از رساله خود، دانش آموخته دوره دکترا شناخته می‌شود و به دریافت درجه دکترا نایل می‌گردد.

ماده ۱۰- مدت مجاز تحصیل در دوره دکترا ۴ سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، حداکثر تا ۲ نیم‌سال تحصیلی به این مدت افزوده می‌شود.

تبصره - در صورتی که دانشجوی بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجوی، کمیسیون بررسی موارد خاص مؤسسه با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجوی را بررسی و متناسب با کمیت و کیفیت فعالیت‌های علمی دانشجوی، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری قطعی خواهد کرد.

بخش ششم: آموزشی / ۸۱

ماده ۱۱- در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکترا محروم می‌شود:
الف) میانگین کل نمره‌های درس‌هایی که دانشجو گذرانده است (با رعایت تبصره ۲ ماده ۵) کمتر از ۱۶ شود؛
ب) صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو بار ارزیابی (با رعایت تبصره ماده ۶) احراز نشود؛
ج) رساله دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۸) "غیرقابل قبول" ارزیابی شود؛
د) مدت مجاز تحصیل (با رعایت تبصره ماده ۱۰) به پایان برسد.

تبصره- در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکترا، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهی‌نامه‌ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۱۲- این آیین‌نامه در برگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکترا است و مؤسسه موظف است دستورالعمل‌های اجرایی آن را تدوین و پس از تصویب در شورای مؤسسه اجرا کند.

تبصره- تفسیر مواد این آیین‌نامه بر عهده وزارت است و در صورت بروز ابهام در مفاد آن نظر وزارت مورد استناد خواهد بود.

ماده ۱۳- وزارت و مؤسسه به تناسب وظایف خود، دستورالعمل‌های نظارت بر اجرای دوره دکترا را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و دستورالعمل‌های اجرایی آن نظارت می‌کنند.

ماده ۱۴- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، چهارده ماده و چهارده تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۱/۲۷ به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ و پس از آن در دوره دکترا پذیرفته می‌شوند، لازم‌الاجراست و با تصویب مؤسسه می‌تواند به دانشجویان دوره‌های قبل نیز تسری یابد.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - جعفر توفیقی